

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

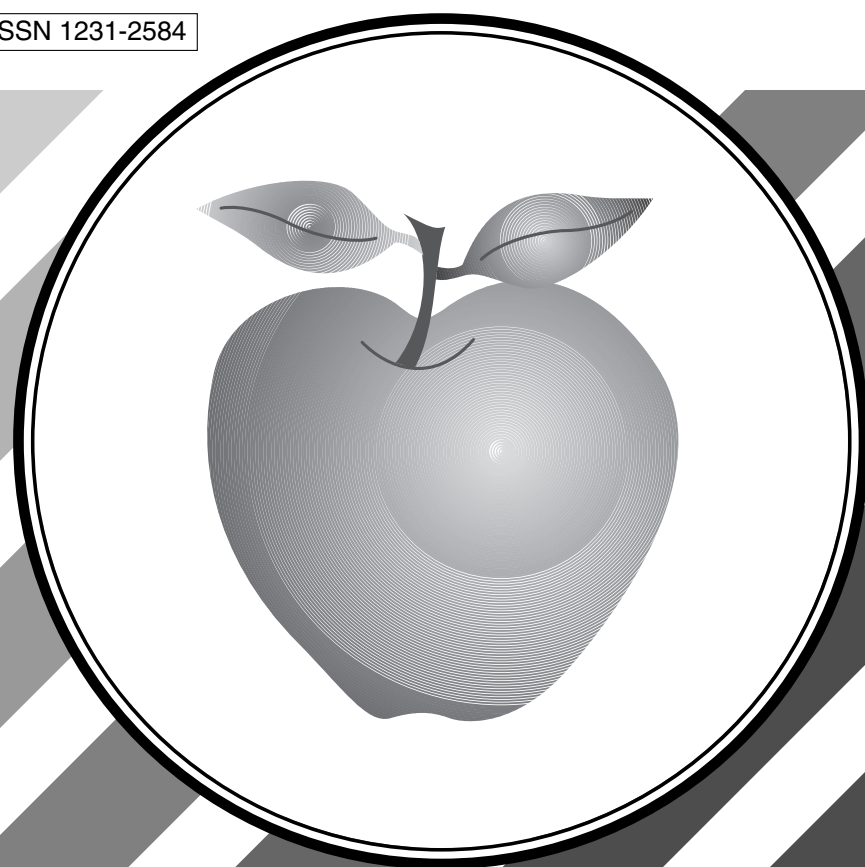
NR
17

RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

ISSN 1231-2584

**RAPORTY
RYNKOWE**

LISTOPAD 2000

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i rynek owoców
 1. Produkcja – *B. Nosecka*
 2. Przetwórstwo – *B. Nosecka, I. Szczepaniak*
 3. Handel zagraniczny – *B. Nosecka*
 4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*
- III. Produkcja i rynek warzyw
 1. Produkcja – *B. Nosecka*
 2. Przetwórstwo – *B. Nosecka*
 3. Handel zagraniczny – *A. Bugała, B. Nosecka*
 4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: 827-36-64

AUTORZY:

dr Bożena Nosecka

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 553

mgr Anna Bugała

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 440

dr inż. Ewa Rosiak

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

mgr Iwona Szczepaniak

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek cukru /18/ • grudzień 2000,
2. Popyt na żywność /1/ • grudzień 2000,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /12/ • grudzień 2000,
4. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /19/ • marzec 2001,
5. Rynek pasz /9/ • kwiecień 2001,
6. Rynek mleka /20/ • kwiecień 2001,
7. Rynek ziemniaka /19/ • kwiecień 2001,
8. Rynek drobiu i jaj /19/ • maj 2001,
9. Rynek mięsa /20/ • maj 2001,
10. Rynek zbóż /20/ • maj 2001,
11. Rynek rzepaku /19/ • czerwiec 2001,
12. Rynek ziemi rolniczej /4/ • czerwiec 2001,
13. Rynek owoców i warzyw /18/ • lipiec 2000.

POPYT NA ŻYWNOŚĆ

Od grudnia 2000 roku rozpoczynamy systematyczne publikowanie raportu dotyczącego wyłącznie popytu na żywność. Raport zawierał będzie dokładną informację o dotychczasowych i przewidywanych kierunkach rozwoju popytu na podstawowe grupy produktów spożywczych. Autorzy zaprezentują w nim szczegółową analizę aktualnego poziomu i struktury konsumpcji żywności w Polsce oraz determinujących ją czynników i warunkowań o charakterze makro- i mikroekonomicznym.

1. Według nieostatecznych ocen produkcja owoców wyniosła w 2000 r. ok. 2 mln ton i była niższa w porównaniu z rokiem poprzednim o 14%. Mniejsze były zbiory jabłek w sadach towarowych¹, a także wiśni i większości owoców jagodowych, a wyższe – czereśni i gruszek. Produkcja śliwek nie odbiegała znacznie od poziomu roku poprzedniego. Na spadek produkcji owoców wpłynęły, wynikające z majowych przymrozków, uszkodzenia kwiatów i zawiązków, a także długotrwała wiosenna susza. Zbiory warzyw gruntowych obniżyły się o 2% – do poziomu 5,2 mln ton. Wyższa była produkcja kapusty i kalafiorów. Zbiory warzyw korzeniowych nie odbiegały znacznie od wyników roku poprzedniego. Niższa natomiast była produkcja cebuli, pomidorów i ogórków.

2. W 2000 r. wyższe niż w roku poprzednim były ceny skupu porzeczek czarnych i malin, a spośród warzyw gruntowych – ogórków i pomidorów. Mimo spadku zbiorów niższe były, w następstwie spadku cen eksportowych mrozonek, ceny truskawek, wiśni, porzeczek czerwonych i agrestu. Niższe notowania w eksporcie, a także duża podaż do przetwórstwa zadecydowały o zmniejszeniu z ok. 0,60 do 0,15 zł/kg cen skupu jabłek przemysłowych. Większe zbiory w kraju wpłynęły także na spadek cen czereśni, gruszek, a także kapusty i kalafiorów. W całym sezonie 2000/01 średni poziom z sezonu poprzedniego przekroczył przypuszczalnie ceny skupu jabłek deserowych i cebuli, natomiast ceny warzyw korzeniowych, z uwagi na niewielkie zmiany zbiorów, nie będą odbiegały znacznie od średniego poziomu z 1999/2000 r. W bieżącym roku ekonomiczne warunki produkcji były bardzo korzystne dla producentów porzeczek czarnych, malin i ogórków. Rok bieżący przyniósł natomiast znaczne pogorszenie dochodów producentów truskawek, wiśni, porzeczek czerwonych i agrestu, bowiem spadkowi zbiorów tych owoców towarzyszyło równoczesne obniżenie cen skupu. Przy niewielkich zmianach cen, realny spadek dochodów dotyczył będzie także producentów warzyw korzeniowych.

3. Mimo pogorszenia kondycji ekonomicznej branży owocowo-warzywnej, a także ograniczenia działalności przez wiodącą w kraju firmę przetwórstwa produktów ogrodnictwa, skup jabłek czy kalafiorów znacznie przekraczał wyniki sezonu 1999/2000, a ograniczenie przerobu wielu pozostałych owoców i warzyw wynikało przede wszystkim z niższych zbiorów. Szacuje się, że poprzez przetwórstwo zagospodarowane będzie w 2000/01 r. ok. 1,4-1,5 mln ton owoców wobec 1,1 mln ton w sezonie 1999/2000, zaś przetwórstwo warzyw obniży się z 650 do 600-610 tys. ton.

Łączna produkcja przetworów owocowych i warzywnych (przetwory gotowe i koncentrat jabłkowy) może być w obecnym sezonie o 2-3% niższa niż w 1999/2000 r., jednak nadal oscylowała będzie wokół 1,7 mln ton. Na niewielkim spadku produkcji zaważały spodziewane zmniejszenie z 265 do 240-245 tys. ton produkcji mrożonych owoców, a także obniżenie z 700-710 do 680-690 tys. ton produkcji soków i napojów owocowych i warzywnych. Spadek produkcji soków będzie przede wszystkim wynikiem słabnącego zapotrzebowania na te produkty na rynku wewnętrznym, przy równocześnie ograniczonych możliwościach ich eksportu. Natomiast na wysokim poziomie z dwóch poprzednich sezonów, tj. 245 tys. ton utrzyma się przypuszczalnie produkcja mrożonych warzyw. Produkcja koncentratu jabłkowego zwiększy się do 110-115 tys. ton wobec 75 tys. ton w sezonie poprzednim i może być o 15-20% wyższa od szacowanej w sezonie 1998/99. Spośród pozostałych, mniej liczących się produktów, niższa niż w sezonie poprzednim będzie produkcja ogórków konserwowych, a także koncentratu pomidorowego. Natomiast od poziomu 1999/2000 r. nie będzie znacznie odbiegała produkcja marmolad, powideł i dżemów, a także konserw warzywnych. Znakoście wyższa będzie, ulokowana w małych przetwórnictwach, produkcja kiszzonej kapusty.

4. Prognozuje się, że w bieżącym sezonie ujemne saldo handlu zagranicznego owocami, warzywami i ich przetworami (bez ziemniaków, grzybów i ich przetworów) pogłębi się do 150-160 mln USD wobec 113 mln USD

w sezonie poprzednim. Wynikało to będzie z większego spadku wpływów z eksportu niż wydatków na import. Na szacowanym na ok. 70-80 mln USD zmniejszeniu wartości eksportu zaważały niższe wpływy z eksportu mrożonych owoców, a także koncentratu jabłkowego, tj. podstawowych pozycji w polskim eksporcie produktów ogrodnictwa. Przewiduje się, że w 2000/01 r. wartość sprzedaży owoców mrożonych obniży się o ok. 30 mln USD, do poziomu 180-185 mln USD, głównie w następstwie niższego wolumenu i cen w eksporcie mrożonych truskawek – dominujących w polskim eksporcie mrożonych owoców. Wpływy z eksportu koncentratu jabłkowego prognozowane są w bieżącym sezonie na 68-70 mln USD wobec 90 mln USD w 1999/2000 r. Spadku cen eksportowych nie zrekompensuje przewidywany na ok. 20 tys. ton wzrost wolumenu sprzedaży. Niższe niż w sezonie poprzednim będą także wpływy z eksportu jabłek oraz świeżych warzyw, głównie cebuli. Wpływy z eksportu mrożonych warzyw i zagęszczonych soków owoców miękkich utrzymają się przypuszczalnie na poziomie sezonu poprzedniego i wyniosą odpowiednio ok. 60 i 20 mln USD. Spośród liczących się pozycji w eksporcie, wzrost wpływów dotyczył jedynie, konkurencyjnego wobec krajowej bazy surowcowej, eksportu schłodzonych owoców jagodowych i wiśni.

Na prognozowane zmniejszenie o 20-30 mln USD wydatków na import produktów ogrodnictwa wpłynie spodziewany spadek przywozu owoców południowych, głównie cytrusowych, a także zagęszczonych soków owocowych – przede wszystkim jabłkowego koncentratu. Przy stabilnych cenach importowych, obniży się wolumen i wydatki na import pomidorów i ogórków. Wysokie ceny wyrównają spadek wolumenu importu papryki i koncentratu pomidorowego, stąd wartość przywozu tych produk-

¹ Wyjątkowo wysokie były w bieżącym roku zbiory jabłek w niechronionych sadach przydomowych, co pozwala sądzić, iż globalna produkcja tych owoców jest znacznie wyższa od przedwzrostkowych szacunków GUS. Bardzo korzystny przebieg warunków meteorologicznych jesienią wpłynie też na korektę przedwzrostkowych szacunków dotyczących zbiorów warzyw korzeniowych i kapustnych.

tów utrzyma się przypuszczalnie na poziomie z 1999/2000 r.

Spodziewana od 1 stycznia 2001 r. liberalizacja wzajemnych obrotów między Polską a UE nie wpłynie w sposób zasadniczy na wolumen eksportu polskich produktów ogrodniczych w sezonie bieżącym, może natomiast znaleźć odzwierciedlenie we wzroście w drugiej połowie sezonu cen w eksporcie wielu z nich, a zwłaszcza produktów o niższym stopniu przetworzenia, w odniesieniu do których zakres liberalizacji jest największy (mrożone owoce i warzywa, zagęszczane soki owocowe, su-

sze warzywne). Z drugiej strony zniesienie stawek celnych w imporcie z UE produktów w Polsce nie wytwarzanych prawdopodobnie nie znajdzie odzwierciedlenia w zasadniczym zwiększeniu przywozu z powodu niskich już cel w przywozie tych produktów z UE i ograniczonego popytu na rynku krajowym².

5. W sezonie 2000/01 średnie ceny detaliczne owoców (a zwłaszcza jabłek), a także warzyw będą wyższe niż w sezonie poprzednim. Ceny produktów ogrodniczych w bieżącym sezonie nie będą zatem hamowały

wzrostu inflacji. Wyższe ceny detaliczne, przy równocześnie niższych zbiorach krajowych, zadecydują o obniżeniu spożycia zarówno owoców jak i warzyw. Szacuje się, na podstawie ocen bilansu, że spożycie owoców w 2000/01 r. obniży się w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 16%, do poziomu 48 kg, a konsumpcja warzyw o ok. 1,5% – do 120 kg.

² Zakres i skutki liberalizacji obrotów produktami ogrodniczymi między Polską a UE przedstawiono szerzej w artykule specjalnym pt. „Liberalizacja obrotów produktami ogrodniczymi między Polską a UE – konsekwencje dla polskiego rynku”.

SUMMARY

1. According to preliminary estimations fruit production in the year 2000 totalled about 2 mill tons and was lower by 14% than recorded in 1999. The production of apples, sour cherries and majority of berry fruits in large-scale^[1] plantations is estimated lower than in the previous year, while the crops of sweet cherries and pears increased. Plum crops reminded close to the level observed in the previous year. Overall decline in fruit production was caused by spring draught and frost damage that in May 2000 affected particularly flowers and buds. The crops of ground vegetables declined by 2% to 5,2 mill tons. An increase was recorded in case of the production of cabbage and cauliflower. The crops of root vegetables reminded at the level observed a year ago. A decline was noted in case of the crops of onions, tomatoes and cucumbers.

2. Procurement prices of black currant, raspberries and as cucumbers and tomatoes as regards ground vegetables were higher than in the previous year. In spite of decline in production, following the decline in export prices of frozen fruits the prices of strawberries and, red currant and gooseberries decreased as well. Low export prices and large deliveries to the processors led to a decline in procurement prices of processing apples from 0,60 to 0,15 PLN/kg. Increase in the crops of sweet cherries, pears and also cabbage and cauliflower resulted in decline in their prices. In the whole season of 2000/01 procurement prices of consumption apples and onions are likely to exceed the level recorded in the previous season, while due to just slight changes in the crops of root vegetables their prices will probably remind unchanged. The economic conditions of production this year were very favourable for the producers of black currant, raspberries and cucumbers. On the other hand the producers of strawberries, cherries, red currant and gooseberries suffered from declining incomes because the decline in these crop production was accompanied with a decrease in their procurement prices. Having negligible changes in procurement prices of root vegetables their producers also faced a decline in incomes.

3. Besides deterioration in economic condition of the whole fruit and vegetable branch including restricted activities of one of the leading fruit and vegetable processor, apple or cauliflower procurement volume remarkably exceeded those recorded in the 199/2000 season. Decline in the procurement of other fruits and vegetables resulted mainly from lower crops. The volume of fruit processing in the season of 2000/2001 is forecast at some 1,4-1,5 mill tons versus 1,1 mill tons in the 1999/2000 season, while vegetable processing is to decline from 650 to about 600-610 thousand tons. Total production of fruit and vegetable products (final products and apple concentrate) may in the current season decline by some 2-3% as compared to the season of 1999/2000 and total about 1,7 mill tons. Such slight decline will be caused by expected decline in the production of frozen fruits fruit and vegetable juices and beverages from respectively 265 to some 240-245 thousand tons and from 700-710 to 680 690 thousand tons. The decline in the production of juices will reflect mainly weakening internal demand and accordingly contracting export possibilities. On the other hand the production of frozen vegetables is likely to remain at a high level recorded in the last two seasons, i.e. 245 thousand tons. The production of apple concentrate is expected to increase to some 110-115 thousand tons versus 75 thousand tons in the previous season, which would be higher by 15-20% than in the 1998/99 season. As regards other less important products, the production of preserved cucumbers and tomato concentrate is forecast to decline, while the production of marmalades, jams and canned vegetables will remain close to the level observed in the 1999/2000 season. A substantial increase is forecast in case of the production of sour kraut, located in small enterprises.

4. The negative balance of foreign trade in fruits, vegetables and their products (excluding mushrooms, potatoes and potato-products) in the current season may further deteriorate to some 150-160 mill USD in versus 113 mill USD in the 1999/2000 season. It would result from the fact that dec-

line of export revenue is expected to exceed the decline of import expenditure. Lower receipts on the exports of frozen fruits and tomato concentrate (basic Polish exportable goods as regards this group of products) will seriously affect estimated at 70-80 mill decline in the negative balance of trade. The decline in terms of volume and lower level of export prices of frozen strawberries (dominating Polish frozen fruit exports will lead to the decrease in the value of their exports by about 30 mill USD to some 180-185 mill USD. The revenue on the exports of apple concentrate for the current season is forecast at 68-70 mill USD versus 90 mill USD in the 1999/2000 season because the decline in export volume by 20 thousand tons will not compensate decrease in their prices. Also the revenue on exports of apples and fresh vegetables (mainly onions) is expected to decline. The revenue on the exports of frozen vegetables, condensed juices is likely to remain at the level observed previously – 60 and 20 mill USD respectively. As regards other important exportables increase in revenue on sales to third countries is expected only in case of chilled berry fruits and sour cherries that are competitive because of domestic raw material basis.

Predicted decline of import expenditure by 20-30 mill USD will be caused mainly by expected decrease in imports of tropical fruits and also condensed fruit juices (mainly apple concentrate). In the conditions of stable import prices the imports of tomato and cucumbers are going to decline as well in volume as in value terms. High price level will match decline in the volume of the imports of pepper and tomato concentrate. Therefore the value of their imports will keep its level observed in the season of 1999/2000.

Expected to from the 1st of January 2000 onwards the liberalisation of mutual trade in agricultural products between Poland and the EU will not

¹ Apple production in unprotected small orchards was exceptionally high, which allows estimation of total apple production at a remarkably higher level than those estimated by CSO. Reasonable weather conditions recorded in the falls will lead to an upward revision of the estimates concerning the crops of cabbage and root vegetables.

have a substantial influence on the volume of Polish fruit and vegetable exports in the current season. However in the second half of the season the liberalisation it may find its reflection in rising export prices of many exported products, particularly unprocessed raw materials and those with the highest degree of liberalisation (frozen fruits and vegetables, condensed fruit juices and dried vegetables). On the other hand the abolishment of import duties on the products imported from the EU and not

produced in Poland will not be mirrored in remarkable increase in their imports because of already low level of import duties and limited demand on domestic market².

5. In the season of 2000/2001 retail prices of fruits (particularly apples) and also those of majority of vegetables are likely to exceed the level observed in the previous season. Therefore they will not hamper the increase of the inflation rate. Higher level of retail prices and poor domestic crops will

lead to decline in the consumption of fruits and vegetables. Taking into account the balance sheet per capita consumption of fruit and vegetables in the season of 2000/2001 is expected to decline by respectively 16 and 1,5% to the level of 48 and 120 kg.

² Scope and outcomes of trade liberalization as regards fruits and vegetables between Poland and the EU are elaborated in more details in a supplementary paper enclosed to the report and titled "Liberalization of trade in fruits and vegetables between Poland and the EU – consequences for Polish market".